

25è Col·loqui Germanocatalà «La batalla de les identitats: discursos de centre i perifèria» (Otto-Friedrich-Universität Bamberg, 21-24 de setembre de 2016)

Hans-Ingo Radatz (Bamberg)

“L'Espanya d'avui en dia no es presenta com a 'nació unitària consolidada', sinó més aviat com a conglomerat de diverses nacionalitats” (Peer Schmidt, “Prefaci”, en: Id. (Hg.): *Geschichte Spaniens*, Stuttgart: Reclam, 2013, p. 11)

Els dies 21-24 de setembre del 2016 es va celebrar a la ciutat bavaresa de l'Alta Francònia, Bamberg (Alemanya), la 25a edició del ja tradicional *Katalanistentag*.¹ L'Otto-Friedrich-Universität de Bamberg (OFUB) tingué el plaer d'acollir aquesta 25a edició del Col·loqui Germanocatalà, dins del cicle de jornades bianuals internacionals d'estudis catalans, organitzades sota el patrocini de l'Associació Germanocatalana (DKV). El congrés es va celebrar sota un lema de la màxima actualitat política ja que els discursos d'identitat i els debats de centre i perifèria ha tornat novament a l'escenari polític i cultural; el punt de vista pres sol ser-hi majoritàriament la visió del centre i la filologia catalana pot contribuir-hi amb una visió complementària des de la perifèria.

El congrés va ser inaugurat el dia 21 en un acte acadèmic festiu, la mesa del qual era constituït per M. Teresa Cabré (presidenta de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC)), Josep-Anton Fernández (cap de l'Àrea de Llengua i Universitats de l'Institut Ramon Llull (IRL)), Hans-Ingo Radatz (president del Col·loqui; OFUB), Ulrich Hoinkes (president de l'Associació Germanocatalana; Christian-Albrechts-Universität zu Kiel), Sebastian Kempgen (vicerector de l'OFUB), Antoni Ferrando (president de l'AILLC; Universitat de València (UV; IEC) i Marie Kapretz (delegada de la Generalitat de Catalunya a Alemanya). La pianista Beate Roux va

1 Agraeixo de grat i amb gratitud la col·laboració de Josep Vicent García Sebastià i Caterina Martínez Martínez (IVITRA) en l'elaboració d'aquest article.



marcar el trànsit entre els parlaments amb algunes de les “Cançons i danSES” del compositor català Frederic Mompou. La ponència inaugural («El catalán y la ideología del bilingüismo en Cataluña») va anar a càrrec de J. C. Moreno Cabrera (Universidad Autónoma de Madrid). Va cloure l’acte la inauguració de l’exposició interactiva “La veritat inefable” sobre Ramon Llull de l’Institut Ramon Llull que es va mostrar a Bamberg coincidint amb el Col·loqui Germanocatalà.

Tot aprofitant la gran confluència de catalanistes internacionals, es va celebrar el mateix vespre i al mateix lloc l’inauguració del “Centre Internacional d’Investigació d’Estudis Ibèrics (CIEI) / Internationales Institut für Iberische Studien (IIS)”. El CIEI/IIS és el resultat d’un conveni de col·laboració entre la Otto-Friedrich-Universität de Bamberg, la Universitat d’Alacant, la Seu Universitària de la Nucia i l’Institut Superior d’Investigació Cooperativa IVITRA i ajudarà a promoure la cooperació entre totes aquestes institucions acadèmiques. Pel que fa a la recerca, el centre es proposa d’estudiar les diferents llengües i cultures de la península Ibèrica, amb una atenció especial al català, des d’una perspectiva global i multidisciplinària que integri les principals aportacions de la lingüística aplicada, la dialectologia romànica i els estudis literaris. A més, el CIEI/IIS també té el propòsit de desenvolupar estudis de grau, de postgrau i de doctorat conjunts. Al setembre de 2015 es va celebrar, a la Seu Universitària de la Nucia de la Universitat d’Alacant, l’acte de constitució del CIEI/IIS a la Universitat d’Alacant. Calia, doncs, realitzar l’acte fundacional corresponent a la Universitat de Bamberg. En la fundació del centre a la Universitat de Bamberg van intervenir diferents autoritats acadèmiques i institucionals. Així, doncs, els professors Hans-Ingo Radatz i Vicent Martines, codirectors del CIEI/IIS, van obrir la inauguració i van exposar els precedents de cooperació científica i acadèmica que havien donat lloc al nou centre. Tot seguit, prengueren la paraula els professors Markus Behmer, Degà de la Facultat d’Humanitats i Estudis Culturals de la Universitat de Bamberg, Sebastian Kempgen, Vicepresident de Docència de la Universitat de Bamberg, i Juan Mesa, Degà de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat d’Alacant. Finalment, la Presidenta de la Secció Filològica de l’Institut d’Estudis Catalans, la professora Maria Teresa Cabré, va pronunciar el discurs de cloenda.

A partir del dia 22 va començar el treball en seccions. La gran quantitat de participacions va exigir una organització en paral·lel de les sessions del Col·loqui. D’una banda, la secció de lingüística, coordinada per Josep Martines (Universitat d’Alacant, UA; IEC) i Benjamin Meisnitzer (Universität

Mainz, UM), tractava «El canvi lingüístic des d'una perspectiva cognitiva i sociolingüística: norma i identitat. El cas del català»; i, d'una altra banda, la de literatura que s'ocupava de «La batalla de les identitats: discursos de centre i perifèria», coordinada per Eberhard Geisler (UM) i Vicent Martines (UA, ISIC-IVITRA).

El dia 22, la ponència «Espais de trobada, identitats i diversitat lingüística» de Josep Nadal (Universitat de Girona, UdG; IEC) inicià el bloc de llengua; continuaren les comunicacions de Judit Freixa (Universitat Pompeu Fabra (UPF)), amb el projecte NADIC de neologia; i Rafel Ramos (UV), amb l'anàlisi contrastiva de la sintaxi de l'IEC, l'AVL i l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

Simultàniament, s'obria la secció de literatura amb la ponència de Vicent Martines: «El discurs identitari en la historiografia i la narrativa cavalleresca catalanes». Tot seguit van actuar, dins el torn de comunicacions, Inga Baumann (Universität Tübingen), amb la identitat vuitcentista d'Emili Teixidor; Carles Cortés (UA), amb reflexions sobre la llengua d'Isabel Clara Simó; Belén Lozano (UA), amb la influència del concepte d'identitat en la traducció al català de la literatura infantil i juvenil noucentista; Giuseppe Grilli (Università di Roma Tre), amb el llenguatge de la imatge poètica de Gimferrer; i Verònica Orazi (Università degli Studi di Torino), amb la trilogia sobre la identitat catalana de Jordi Casanovas (2011–2015). El programa continuà amb la taula redona «LleRrOC – Llengües regionals» que, iniciada per Hans-Ingo Radatz (OFUB), comptava amb la participació de Miquel-Àngel Pradilla (Universitat Rovira i Virgili, URV; IEC) i Georg Kremnitz (Universität Wien, UW; IEC).

Després del dinar, van continuar les comunicacions de llengua. Josep Martines va tractar els factors sociolingüístics i identitaris del canvi semàntic actual del mot *trellat*; Elena Sánchez (UA, ISIC-IVITRA), la necessària convergència entre la Teoria del Canvi Semàntic i l'Anàlisi del Discurs; Jordi Suïls (Universitat de Lleida, UdL), la relació individu-espai en la dixi; i Jordi Antolí (UA, ISIC-IVITRA), els verbs *sentir* i *oir* en el model normatiu.

Alhora, en la secció de literatura, Joan Ramon Veny (UdL) pronunciava la ponència «“Com si cap literatura exterior existís”: formes de la identitat en l'obra de creació de J. V. Foix»; i van seguir, dins les comunicacions, les rutes identitàries per la perifèria d'ahir i d'avui, amb Jordi Garcia i Irene Klein (UV); per l'altra Barcelona, amb Sara Antoniazzi (Università Ca'Foscari; UPF); per la Mequinensa de Moncada, amb Artur Garcia (Universitat de Zadar; Universitat de Barcelona (UB)); i per perifèries locals, literatura i identitat en un barri de València, amb Vicent Salvador (Universitat Jaume I,

UJI). Santiago Vallés (UV) presentà la revista *Taula de Lletres Valencianes* i Josep Marqués (Universitat de Perpinyà Via Domícia), *el cosit i el trencat* en J. P. Cerdà.

La tarda va continuar, en la secció de llengua, amb la ponència de Miquel-Àngel Pradilla, «Identitat lingüística i estandardització». Continuaren les comunicacions amb Hanna Budig (OFUB; UA) i l'anàlisi de la identitat en el discurs polític valencià; Josep Baldaquí (UA) i les tries lingüísticoidentitàries dels joves valencians; Joan de Déu Martines i Josep V. Garcia (UA, ISIC-IVITRA) i el model lingüístic d'Enric Valor i de la música contemporània en català al País Valencià, respectivament; Vicent Flor (UV), el discurs secessionista valencià davant la unitat de la llengua; i Nicolau Dols (Universitat de les Illes Balears (UIB); IEC), la integritat i la competència lingüística als llibres de text.

Paral·lelament, en literatura, Vicent J. Escartí (UV) exposava la ponència «El cronista Beuter i altres historiadors del XVI en la construcció de la imatge nacional dels valencians». Continuaren les comunicacions d'Eulàlia Miralles (UV) i Albert Rossich (UdG; Institució de les Lletres Catalanes, ILLC) sobre la identitat en Fontanella; Enric Balaguer (UA) sobre la globalització i la identitat en la narrativa actual; Vicent Baydal (UPF) sobre la valencianitat a l'Edat mitjana; i Irene Mira (UA) sobre el concepte estellesià de País Valencià.

A la nit, el programa cultural consistí en una excursió en dos autocars al Palau Schloss Wernsdorf a pocs kilòmetres de Bamberg. Aquest palau es propietat i residència del grup de música medieval *Capella Antiqua Bambergensis* que així va poder rebre els assistents del col·loqui a casa seva. Després d'una recepció amb cava per tothom, el grup delectà l'auditori amb un excel·lent recital de música medieval – tant germànica com també occitana i catalana. La col·laboració regular de la *Capella* amb el grup barceloní *Hirundo maris*, integrat per Arianna Savall i Petter Udland Johansen, féu possible que els assistents van poder gaudir d'un recital moderat íntegrament en català.

L'endemà, 23, al matí, en la secció de llengua, Ramon Sistac (UdL; IEC) va presentar la ponència «De les perifèries geogràfiques a les mentals». Jaume Pons i Caterina Martínez (UA, ISIC-IVITRA) analitzaren la sintaxi i el lèxic de l'epistolari de Fabra; Andreu Sentí (UV, ISIC-IVITRA), la (re)construcció d'un estàndard valencià; i Emili Casanova (UV; AVL), la normativa de l'IEC en el valencià del s. XX. Hèctor Càmarà i Eduard Baile (UA) defensaren el paper de la identitat a l'hora d'aprendre català i Sandra Montserrat (UA, ISIC-IVITRA), el vessant pedagògic de la Gramàtica de Construccions.

Antonio Cortijo (University of California-Santa Barbara) començava simultàniament el bloc literari amb la ponència «Joan Roís de Corella com a normalització del cànon cultural català». Continuen les comunicacions Anna Esteve (UA) que va presentar el Raimon de Fuster; Abel Soler (UV), l'Imperi alemany al *Curial e Güelfa*; Xavier Vall (Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)), els discursos de col·lectivitat; Pep Valsobre i Marta Castaño (UdG; ILLC), la drecera cap a una literatura barroca culta; i Adolf Piquer (UJI), les identitats narratives de frontera dels anys 70.

A la tarda, Anna Kocher (UW) va obrir les comunicacions de llengua amb una comparació dels complementadors català-alemany; i Alina Moser (UB) estudià el català dels gitanos. Al seu torn, Josep Murgades (UB) llegia, en la secció de literatura, la ponència «Identitat i estructura: les dones altres de La Ben Plantada». Seguien les comunicacions amb Mireia Ferrando (UV) i la mallorquinitat de Riera; Adrià Martí-Badia (UV) i el nom de la llengua (1858–1906); Jordi Oviedo (Universitat Catòlica de València) i la noció d'*enaltida condició* en Estellés; i Patrick Heinzer i la *nation-building* a Andorra.

Es va reprendre la tanda de comunicacions de llengua amb Antoni Martínez (UA) i la llengua de la sèrie *Merlí* (TV3); Ona Domènech (UOC; UPF) i Rosa Estopà (UPF) i la neologia del *procés* de Catalunya; Amanda Ulldemolins (UAB) i la supervivència del lèxic tortosí; i Annabel Gràcia (UdL) i la instrumentalització de la catalanitat de Lleida. Paral·lelament, en literatura, Gabriel Ensenyat (UIB) llegia la ponència «“Ego magister Raymondus Lul cathalanus”». Es va tancar la sessió amb la comunicació de Margalida Pons (UIB) sobre la relació simbòlica entre el masoquisme i la repressió identitària. Seguidament, Alaitz Zalbidea (UV) va descriure la concepció de llengua i nació de Nicolau Primitiu; i Isabel Marcillas (UA) se centrà en les veus de frontera en la catalanitat.

Cal remarcar el nombre i la qualitat de les ponències i la presència d'investigadors reconeguts. Els temes tractats, tant de llengua com de literatura, han estat de gran interès i fan desitjar la publicació i la difusió dels materials d'aquest 25è *Katalanistentag*. ■

■ Hans-Ingo Radatz, Otto-Friedrich-Universität, Institut für Romanistik, An der Universität 5, D-96047 Bamberg, <hans-ingo.radatz@uni-bamberg.de>.